C/2026/6055

20.11.2026

Foilsiú na teachtaireachta maidir le leasú caighdeánach formheasta ar shonraíocht táirge le haghaidh tásc geografach i gcomhréir le hAirteagal 5(4) de Rialachán Tarmligthe (AE) 2025/27 ón gCoimisiún [1]

(C/2026/6055)

TEACHTAIREACHT MAIDIR LE FORMHEAS AR LEASÚ CAIGHDEÁNACH

(Airteagal 24 de Rialachán (AE) 2024/1143)

'Jambon de Bayonne'

Uimhir thagartha AE: PGI-FR-0031-AM02 — 26.8.2026

1. **Ainm an táirge**

'Jambon de Bayonne'

2. **Cineál an táisc gheografaigh**

☐ ATFC

☑ TGFC

3. **Roinn**

☑ Táirgí talmhaíochta

☐ Fíonta

☐ Deochanna biotáilleacha

4. **Tír ar léi an limistéar geografach**

An Fhrainc

5. **Údarás an Bhallstáit a bhfuil an leasú caighdeánach á chur in iúl aige**

Ainm

An Aireacht Talmhaíochta agus Bhiafhlaithis

6. **Incháilitheacht mar leasú caighdeánach**

Ní bhaineann an t-iarratas ar leasú ar an ATFC 'Jambon de Bayonne' le haon cheann de na trí chás ar leasú ar leibhéal an Aontais iad; go sonrach:

(a) níl athrú ar ainm an ainmniúcháin tionscnaimh faoi chosaint / an táisc gheografaigh faoi chosaint i gceist leis;

(b) níl an baol ann dá dheasca go gcuirfí an nasc leis an limistéar geografach ar neamhní;

(c) níl srianta breise ar mhargú an táirge i gceist leis.

Dá bhrí sin, measann údaráis na Fraince gur iarratas ar leasú caighdeánach an t-iarratas.

7. **Tuairisc ar an leasú caighdeánach (nó ar na leasuithe caighdeánacha) formheasta**

Teideal

TUAIRISC AR AN TÁIRGE

[1] Rialachán Tarmligthe (AE) 2025/27 ón gCoimisiún an 30 Deireadh Fómhair 2024 lena bhforlíontar Rialachán (AE) 2024/1143 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle le rialacha a bhaineann le tásca geografacha, sainearraí traidisiúnta faoi ráthaíocht agus téarmaí roghnacha cáilíochta a chlárú agus a chosaint agus lena n-aisghairtear Rialachán Tarmligthe (AE) Uimh. 664/2014 (IO L, 2025/27, 15.1.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2025/27/oj).

Tuairisc

Amhábhair: chun comhsheasmhacht leis an modh táirgthe a áirithiú, cuireadh soiléiriú breise ar fáil maidir leis an liamhás úr agus na muca, e.g. soiléiriú ar mheáchan agus ar eisiamh ainmhithe áirithe. Ina theannta sin, cuireadh muca fireanna imdhíonchoillte le liosta na n-ainmhithe eisiata toisc nach ndearnadh aon staidéar ar an tionchar ar cháilíocht na feola.

Saintréithe an táirge chríochnaithe: chun a áirithiú go ndéantar gach táirge a leasú ar leibhéal leordhóthanach inchomparáide, agus ar an gcaoi sin aonfhoirmeacht a ráthú, cuireadh íoschaillteanas meáchain aonair 28 % leis.

Cur i láthair an táirge: bogadh an mhír seo, a áiríodh ar dtús sa roinn maidir le saintréithe an táirge. Athraíodh foclaíocht chur i láthair an táirge chun an téarmaíocht a úsáidtear ar fud na ranna éagsúla a chaighdeánú, agus san am céanna fanacht comhsheasmhach leis na cleachtais a leagtar amach sa tsonraíocht táirge.

Airíonna fisiceacha: baineadh an tuairisc ‘níl sé deacair’ mar gheall ar na rialacha maidir leis an modh táirgthe a leagtar amach sna céimeanna próiseála. Cuireadh an focal ‘de ghnáth’ isteach chun an téarma ‘bláthach’ a cháiliú. Bogadh an tuairisc ar theinne, ar dhath agus ar bholadh na saille chuig an roinn maidir leis an tuairisc orgánaileipteach ar an táirge.

Saintréithe ceimiceacha:

Taise: tá an cion taise ≤ 61 % curtha in ionad an chion ábhair thirim (47 %).

Níotráití: chun athruithe ar an amhábhar a chur san áireamh, cuireadh cion níotráite potaisiam iarmharaí (E252) < 100 mg/kg (arna shloinneadh mar $NaNO_3$) nó < 73 mg/kg d’ian NO_3 sa táirge críochnaithe in ionad an ionchorpraithe níotráite potaisiam uasta. Ní liostaítear E252 a thuilleadh mar bhreiseán údaraithe.

Saillte: baineadh an meánluach (~6 %) toisc nach meastar go bhfuil aon tionchar aige ar cháilíocht an táirge.

Salann (NaCl): leathnaíodh an t-uasmhéid ≤ 7,5 % chun an liamhás iomlán a chumhdach ar mhaithe le haonfhoirmeacht níos fearr.

Siúcraí: baineadh an teorainnluach maidir le siúcraí intuaslagtha iomlána toisc gur féidir leis a bheith an-éagsúil. Mar sin féin, coinníodh ar bun an srian ar shiúcraí breise.

Tréithe orgánaileipteacha: chun tuairisc níos fearr a thabhairt ar an táirge, soiléiríodh dath na feola, i.e. ó dhearg éadrom go dúdhearg, agus cuireadh tuairisceoirí céadfacha leis amhail ‘beagán marmaraithe go marmarach’ i ndáil leis an bhfeoil thrua, agus dea-bholadh sainiúil tirimleasaithe.

☑ Déanann an leasú difear don doiciméad aonair.

Teideal

SAINIÚ AN LIMISTÉIR GHEOGRAFAIGH

Tuairisc

Áirithíodh comhsheasmhacht maidir leis na céimeanna a dhéantar sa limistéar geografach trína shonrú i ndáil leis an modh táirgthe go bhfuil an próiseas aibithe roghnach.

Tugadh liosta na mbardas cothrom le dáta ar bhonn Chód Geografach Oifigiúil 2025, gan an limistéar geografach sainithe a leasú. Fanann limistéar soláthair agus limistéar geografach TGFC (próiseáil na liamhás) gan athrú.

☑ Déanann an leasú difear don doiciméad aonair.

Teideal

Fianaise gur de thionscnamh an limistéir gheografaigh an táirge

Tuairisc

Rinneadh athbhreithniú ar inrianaitheacht agus tugadh i gcomhréir í leis na ceanglais táirgthe a leagtar amach sa tsonraíocht táirge agus leis na leasuithe ar an modh táirgthe. Baineadh monaróirí salainn den roinn maidir le hinrianaitheacht. Baineadh an ceanglas nach mór d'oibreacha salainn salann a fhoinsiú i gcónaí ó fhuaráin salainn imchuach Adour le haghaidh a dtáirgí uile (cé go bhfuil a úsáid fós éigeantach don TGFC). Déantar é sin chun freastal ar iarrachtaí éagsúlaithe na bpróiseálaithe.

☐ Déanann an leasú difear don doiciméad aonair.

Teideal

Tuairisc ar an modh táirgthe

Tuairisc

Feirmeoireacht muc: tugadh isteach ceanglais nua maidir le feirmeoireacht agus sláinte na muc (ag dul níos faide ná an reachtaíocht bhunúsach) do phóraitheoirí agus do ramhróirí. Is é is aidhm dóibh gluaiseachtaí ainmhithe a rialú agus comhlíonadh feirmeacha muc a áirithiú trí é a dhéanamh dodhéanta muca a mheascadh suas leo siúd nach gcomhlíonann an tsonraíocht táirge. Cuireadh liosta dearfach d'ábhair bheatha, atá infheidhme maidir le beatha ainmhithe ón gcéim i ndiaidh an scoite, leis an ábhar; leanann an liosta seo struchtúr chatalóg an Aontais Eorpaigh d'ábhair bheatha (Rialachán (AE) Uimh. 68/2013).

Tá toirmeasc ar tháirgí a dhíorthaítear ó ola phailme agus ó eithní pailme.

Ullmhúchán d'iompar muc ina dtáirgtear feoil agus am feithimh roimh mharú: cuireadh rialacha maidir le leas ainmhithe isteach chun strus ainmhithe a theorannú roimh mharú agus chun dálaí iompair a fheabhsú (tréimhse ghabhála ar an bhfeirm, dlús stocála i bpinn feithimh, córais cithfholctha, fad chuig seamlas, etc.).

Marú

Conablaigh indeimhnithe a ghrádú: cuireadh muca fireanna imdhíonchoillte le liosta na n-ainmhithe eisiata.

Fuarú conablaigh: sainmhíniodh an nós imeachta fuaraithe.

Tástáil inghlacthachta: soiléiríodh nach bhfuil na liamhása le reo chun cáilíocht an táirge a choinneáil.

Gearradh ciumhsóige: rinneadh na critéir gearrtha gearrtha a choigeartú agus a bheachtú trína n-ailíniú le reachtaíocht bhunúsach agus a indéanta atá sé iad a sheiceáil a fhíorú.

Cáilíocht theicneolaíoch: chun comhréireacht dhath na feola a fhíorú, cuireadh isteach tagairt do scála datha na Seapáine.

Próiseáil/(aibiú)

Rinneadh athbhreithniú ar liosta na gcomhábhar, na mbreiseán agus na n-áiseanna próiseála chun é a dhéanamh níos beaichte agus chun é a chur i gcomhréir leis an gcleachtas atá ann faoi láthair (srianta ar bhreiseáin, blastanas feabhsaithe, soiléiriú ar nósanna imeachta).

Rinneadh na próisis saillte, scíthe, cóireála teasa, leasaithe, brataithe, aibithe, cothromaithe agus teannta a shainiú ar bhealach níos soiléire trí fhad, teocht agus bogthaise a shonrú, agus cé acu atá nó nach bhfuil siad roghnach nó éigeantach. Áirithítear leis sin leibhéal leordhóthanach leasaithe agus tréithe orgánaileipteacha an táirge á gcaomhnú an tráth céanna.

☑ Déanann an leasú difear don doiciméad aonair.

Teideal

Lipéadú

Tuairisc

Baineadh an tuairisc ar an lógó den tsonraíocht táirge.

☑ Déanann an leasú difear don doiciméad aonair.

DOICIMÉAD AONAIR

Ainmniúcháin tionscnaimh agus tásca geografacha i ndáil le táirgí talmhaíochta

'Jambon de Bayonne'

Uimhir thagartha AE: PGI-FR-0031-AM02 — 26.8.2026

1. **Ainm (nó ainmneacha)**

'Jambon de Bayonne'

2. **Cineál an táisc gheografaigh**

☐ ATFC

☑ TGFC

3. **Tír ar léi an limistéar geografach sainithe**

An Fhrainc

4. **Tuairisc ar an táirge talmhaíochta**

4.1. *Aicmiú an táirge talmhaíochta i gcomhréir leis an gceannteideal agus leis an gcód Ainmníochta Comhcheangailte, dá dtagraítear in Airteagal 6(1) de Rialachán (AE) 2024/1143*

16 – ULLMHÓIDÍ Ó FHEOIL, Ó ÉISC, Ó CHRÚSTAIGH, Ó MHOILISC NÓ Ó INVEIRTEABRAIGH UISCE EILE, NÓ Ó FHEITHIDÍ

4.2. *Tuairisc ar an táirge talmhaíochta lena mbaineann an t-ainm cláraithe*

Is cos muiceola é 'Jambon de Bayonne', a bhfuil meáchan 8,5 cileagram ar a laghad aige tar éis é a bhearradh agus a ghearradh; déantar é a shailleadh le salann tirim ó oibreacha salainn in abhantrach an Adour agus déantar é a thriomú sa limistéar sin ar feadh 7 mí ar a laghad. Tagann an mhuiceoil ó mhuca fireanna nó baineanna a tháirgeann feoil, a rugadh, a tógadh agus a maraíodh laistigh de limistéar sainithe.

Nuair a bheidh an liamhás táirgthe, beidh 28 % ar a laghad dá mheáchan tosaigh caillte aige.

Cuma

— tá cruth cruinn air ar an taobh amuigh;

— tá dath aonfhoirmeach ar an gcraiceann, tá sé sínte ag an lorga agus saor ó bhrú;

— ní cosúil go bhfuil an liamhás thar a bheith blaite;

— níl crústa ar an limistéar matáin sheachtraigh.

• Cur i láthair an táirge:

— iomlán ar an gcnámh: pacáistithe nó neamhphacáistithe;

— díchnámhaithe, gan chraiceann, bearrtha, brúite, múnlaithe agus pacáistithe;

— iad iomlán ar an gcnámh nó ina bpíosaí;

— slisnithe.

Saintréithe ceimiceacha

— tá an cion clóiríde sóidiam níos lú ná nó cothrom le 7,5 %;

— tá an cion taise níos lú ná nó cothrom le 61 %;

— Tá an cion níotráite potaisiam (E252) níos lú ná 73 mg/kg d'ian NO_3 nó 100 mg/kg arna shloinneadh mar $NaNO_3$ (leibhéal iarmharach).

Tréithe orgánaileipteacha

— bíonn dath aonfhoirmeach idir dearg éadrom agus dúdhearg ar an bhfeoil thrua, agus í beagáinín marmaraithe go marmarach;

— bog agus súmhar;

— tá an tsaill bán, aonfhoirmeach, crua, níl sí gréisceach agus ní bhíonn boladh bréan uirthi;

— dea-bholadh sainiúil tirimleasaithe;

— níl aon fhabht amhairc sa mhatán, amhail fabhtanna féitheacha, saill duilleoige, nó saill iomarcach.

4.3. *Maoluithe ar fhoinsiú beatha (i gcás táirgí de thionscnamh ainmhíoch arna n-ainmniú le hainmniúchán tionscnaimh faoi chosaint agus sa chás sin amháin) agus srianta ar fhoinsiú amhábhar (i gcás táirgí próiseáilte arna n-ainmniú le tásc geografach faoi chosaint agus sa chás sin amháin)*

Go stairiúil, d'fhoinsigh táirgeoirí 'Jambon de Bayonne' a liamhása ó mhuca a rugadh agus a tógadh in iardheisceart na Fraince. Go stairiúil, bhí na muca a ramhraíodh sa réigiún sin níos troime agus cothaíodh iad le gránaigh áitiúla, lena n-áirítear arbhar Indiach ón am a tugadh chun na hEorpa é. Tá tíreolaíocht agus aeráid chomhtháite (leibhéil sholais agus teochtaí samhraidh atá fabhrach do shaothrú gránach) ag an limistéar a sholáthraíonn na muca agus tá geilleagar agus daonra comhtháite aige mar gheall ar an idirghaol idir limistéir ina mbeirtear agus ina ramhraítear muca, chomh maith le bealaí trádála stairiúla. Ó cláraíodh 'Jambon de Bayonne' mar TGFC, sonraíodh ina shonraíocht táirge, dá bhrí sin, nach mór do na liamhása teacht ó mhuca a rugadh, a tógadh agus a maraíodh i ranna in iardheisceart na Fraince, go sonrach: Ariège, Aude, Aveyron, Cantal, Charente, Charente-Maritime, Corrèze, Dordogne, Haute-Garonne, Gers, Gironde, Landes, Lot, Lot-et-Garonne, Pyrénées-Atlantiques, Hautes-Pyrénées, Pyrénées-Orientales, Deux- Sèvres, Tarn, Tarn-et-Garonne, Vienne, Haute-Vienne. Thairis sin, ní fhéadfaidh an salann a úsáidtear chun 'Jambon de Bayonne' a shailleadh teacht ach ó fhosuithe in abhantrach Adour. Úsáidtear an salann sin le haghaidh a íonachta agus a uigeachta neamhscríobaí, rud a fhágann gur féidir an liamhás a leasú go barrmhaith gan cáilíochtaí orgánaileipteacha an táirge a athrú.

4.4. *Céimeanna sonracha táirgthe nach mór a dhéanamh sa limistéar geografach sainithe*

Cuirtear an liamhás úr i salann ó gach céim táirgthe ón bpointe go dtí go ndéantar é a dhíchnámhú sa limistéar geografach.

4.5. *Rialacha sonracha maidir le pacáistiú, sliseadh, grátáil etc. an táirge talmhaíochta dá dtagraíonn an t-ainm cláraithe*

Déantar 'Jambon de Bayonne' PGI a shlisniú roimh ré agus a phacáistiú laistigh de limistéar geografach an táirge.

Is éard atá i gceist le réamhslisniú liamhása díchnámhaithe a ghearradh ina bpíosaí nó ina slisní.

An srian seo maidir leis an limistéar geografach, ní bhaineann sé le slisniú agus pacáistiú a dhéantar d'fhonn díol láithreach a dhéanamh, de réir bhrí Airteagal 2(2), pointe (e), de Rialachán (AE) Uimh. 1169/2011.

Déantar na céimeanna seo a leanas roimhe seo:

Déantar na liamhása uile atá beartaithe lena réamhshlisniú a dhíchnámhú i gcomhréir lena meáchan, lena dtiús saille, lena n-am leasaithe agus, i gcás inarb infheidhme, lena n-am aibithe. Le linn an phróisis díchnámhaithe agus roimh an gcothromú, seiceálann oibreoirí go bhfuil an liamhás saor ó bholadh nó ó fhabhtanna datha.

Cruachan (roghnach) ar feadh uastréimhse 8 seachtaine; le linn na tréimhse sin, ní ceadmhach do theocht lár an liamháis titim faoi bhun - 1 3,5 °C. Ní ceadmhach an liamhás a reo faoi imthosca ar bith.

Is éard atá sa réamhshlisniú síneadh ar an leasú agus, i gcás inarb infheidhme, ar an bpróiseas aibithe agus teastaíonn taithí agus fios gnó ina leith toisc go bhfuil tionchar díreach aige ar cháilíocht an táirge.

Tá traidisiún fada oibreoirí in abhantrach Adour a bhfuil saineolas sonrach acu. Cuireann a dtaithí ar a gcumas dóibh an táirge íogair seo a shliseadh agus a bhlas agus a uigeacht a chaomhnú san am céanna. Déanann siad é sin agus amharc-chigireacht chríochnúil á déanamh acu ar an táirge chun a áirithiú go bhfuil slisní saor ó fhabhtanna (spotaí fola, gránna, dathanna éagsúla, etc.), rud nach féidir a fheiceáil sula ndéantar an táirge a shlisniú.

Is táirge fíneálta é liamhás réamhslisnithe. Tá sé ríthábhachtach go seachnófar aon ocsaídiú trí theagmháil le haer a theorannú, rud a d'fhéadfadh dochar a dhéanamh do cháilíocht na saille agus do dhath shlisní an liamháis murach sin. Dá bhrí sin, ní mór an pacáistiú a dhéanamh laistigh d'uair an chloig ón réamhscagadh.

Dá bhrí sin, coinnítear cáilíocht, saintréithe sonracha agus cáil an táirge ar bun trí na céimeanna sin a dhéanamh sa limistéar geografach.

Baintear marcanna aitheantais TGFC 'Jambon de Bayonne' a chuirtear ar an gcraiceann le linn na gcéimeanna táirgthe éagsúla nuair a dhéantar an táirge a réamhslisniú. Tá teorainn leis an riosca go gcaillfí inrianaitheacht, agus dá bhrí sin leis an riosca calaoise, trí na céimeanna díchnámhaithe, réamhshlisnithe agus pacáistithe a dhéanamh sa limistéar geografach.

Ar na cúiseanna sin, ní mór próisis réamhshlisnithe agus phacáistithe – a dteastaíonn fios gnó speisialta ina leith – a dhéanamh ag saoráidí iomchuí atá suite i limistéar geografach an táisc gheografaigh faoi chosaint chun cáilíocht agus barántúlacht iomlán an táirge a ráthú.

4.6. *Rialacha sonracha maidir le lipéadú an táirge talmhaíochta dá dtagraíonn an t-ainm cláraithe*

Ní mór na focail 'leasaithe agus aibithe in abhantrach Adour' a bheith ann. Ní mór ainm cláraithe an táirge 'Jambon de Bayonne' a scríobh i gcarachtair 50 % ar a laghad de mhéid na gcarachtar a úsáidtear do mharc na cuideachta agus do thrádmharc an táirge féin agus tá sé le suíomh in aice láimhe.

5. **Sainmhíniú achomair ar an limistéar geografach**

Is é abhantrach Adour limistéar geografach TGFC. Cuimsítear leis roinn Pyrénées-Atlantiques agus

i roinn Gers: Aignan, Arblade-le-Bas, Aurensan, Avéron-Bergelle, Barcelonne-du-Gers, Bernède, Bouzon-Gellenave, Castelnavet, Termes-d'Armagnac, Beaumarchés, Cahuzac-sur-Adour,Caumont, Corneillan, Couloumé-Mondebat, Fustérouau, Galiax, Gée-Rivière, Goux, Izotges, Jû-Belloc, Labarthète, Lannux, Lasserade, Lelin-Lapujolle, Loussous-Débat, Lupiac, Margouët-Meymes, Maulichères, Maumusson-Laguian, Plaisance, Pouydraguin, Préchac-sur-Adour, Projan, Riscle, Sabazan, Tasque, Saint-Aunix-Lengros, Saint-Germé, Saint-Mont, Saint-Pierre-d'Aubézies, Sarragachies, Ségos, Tarsac, Tieste-Uragnoux, Vergoignan, Verlus, Viella;

i Roinn Landes: Aire-sur-l'Adour, Amou, Angoumé, Angresse, Arboucave, Argelos, Arsague, Artassenx, Aubagnan, Audignon, Audon, Aurice, Azur, Bahus-Soubiran, Baigts, Banos, Bas-Mauco, Bascons, Bassercles, Bastennes, Bats, Bégaar, Bélus, Bénesse-lès-Dax, Bénesse-Maremne, Bergouey, Beylongue, Beyries, Biarrotte, Biaudos, Bonnegarde, Bordères-et-Lamensans, Brassempouy, Buanes, Cagnotte, Candresse, Capbreton, Carcarès-Sainte-Croix, Carcen-Ponson, Cassen, Castaignos-Souslens, Castandet, Castelnau-Chalosse, Castel-Sarrazin, Castelnau-Tursan, Castelner, Cauna, Cauneille, Caupenne, Cazalis, Cazères-sur-l'Adour, Classun, Clèdes, Clermont, Coudures, Dax, Doazit, Donzacq, Dumes, Duhort-Bachen, Estibeaux, Eugénie-les-Bains, Eyres-Moncube, Fargues, Gaas, Gamarde-les-Bains, Garrey, Gaujacq, Geaune, Gibret, Gourbera, Goos, Gousse, Gouts, Grenade-sur-l'Adour, Habas, Hagetmau, Hastingues, Hauriet, Heugas, Herm, Hinx, Horsarrieu, Josse, Labastide-Chalosse, Labatut, Labenne, Lacajunte, Lacrabe, Lahosse, Laluque, Lamothe, Larbey, Larrivière-Saint-Savin, Latrille, Laurède, Lauret, Lesgor, Le Leuy, Louer, Lourquen, Lussagnet, Magescq, Mant, Marpaps, Mauries, Maurrin, Maylis, Mées, Meilhan, Messanges, Mimbaste, Miramont-Sensacq, Misson, Moliets-et-Maa, Momuy, Monget, Monségur, Montaut, Montfort-en-Chalosse, Montgaillard, Montsoué, Morganx, Mouscardès, Mugron, Narrosse, Nassiet, Nerbis, Nousse, Oeyreluy, Oeyregave, Onard, Ondres, Orist, Orx, Orthevielle, Ossages, Ozourt, Payros-Cazautets, Pécorade, Pey, Peyre, Peyrehorade, Philondenx, Pimbo, Pomarez, Pontonx-sur-l'Adour, Port-de-Lanne, Poudenx, Pouillon, Poyanne, Poyartin, Préchacq-les-Bains, Puyol-Cazalet, Renung, Rion-des-Landes, Rivière-Saas-et-Gourby, Saint-Agnet, Saint-André-de-Seignanx, Saint-Aubin, Saint-Barthélemy, Sainte-Colombe, -Cricq-Chalosse, Saint-Cricq-du-Gave, Saint-Etienne-d'Orthe, Saint-Geours-d'Auribat, Saint-Geours-de-Maremne, Saint-Jean-de-Lier, Saint-Jean-de-Marsacq, Saint-Laurent-de-Gosse, Saint-Lon-les-Mines, Saint-Loubouer, Sainte-Marie-de-Gosse, Saint-Martin-de-Hinx, Saint-Martin-de-Seignanx, Saint-Maurice-sur-Adour, Saint-Pandelon, Saint-Paul-lès-Dax, Saint-Sever, Saint-Vincent-de-Paul, Saint-Vincent-de-Tyrosse, Saint-Yaguen, Samadet, Sarraziet, Sarron, Saubion, Saubrigues, Saubusse, Saugnac-et-Cambran, Seignosse, Serres-Gaston, Serreslous-et-Arribans, Seyresse, Siest, Soorts-Hossegor, Sorbets, Sorde-l'Abbaye, Sort-en-Chalosse, Souprosse, Soustons, Tarnos, Tartas, Tercis-les-Bains, Téthieu, Tilh, Tosse, Toulouzette, Urgons, Vicq-d'Auribat, Vielle-Tursan, Vieux-Boucau-les-Bains, Le Vignau, Villenave, Yzosse;

i Roinn Hautes-Pyrénées: Adast, Adé, Agos-Vidalos, Allier, Ancizan, Andrest, Les Angles, Angos, Ansost, Antist, Aragnouet, Arbéost, Arcizac-Adour, Arcizac-ez-Angles, Arcizans-Avant, Arcizans-Dessus, Ardengost, Argelès-Bagnères, Argelès-Gazost, Arras-en-Lavedan, Arrayou-Lahitte, Arreau, Arrens-Marsous, Arrodets-ez-Angles, Artagnan, Artalens-Souin, Artigues, Aspin-Aure, Aspin-en-Lavedan, Asté, Astugue, Aucun, Aulon, Aureilhan, Aurensan, Auriébat, Averan, Ayros-Arbouix, Ayzac-Ost, Azereix, Azet, Bagnères-de-Bigorre, Banios, Barbachen, Barbazan-Debat, Barèges, Barlest, Barrancoueu, Barry, Bartrès, Bazet, Bazillac, Bazus-Aure, Beaucens, Beaudéan, Bénac, Berbérust-Lias, Bernac-Debat, Bernac-Dessus, Betpouey, Bettes, Beyrède-Jumet-Camous, Boô-Silhen, Bordères-sur-l'Echez, Bouilh-Devant, Bourisp, Bourréac, Bours, Bun, Buzon, Cadéac, Cadeilhan-Trachère, Caixon, Camalès, Campan, Camparan, Castelnau-Rivière-Basse, Caussade-Rivière, Cauterets, Cheust, Chèze, Chis, Cieutat, Ens, Escaunets, Escondeaux, Escoubès-Pouts, Esquièze-Sère, Estaing, Estensan, Esterre, Estirac, Ferrières, Fréchet-Aure, Gaillagos, Gardères, Gavarnie-Gèdre, Gayan, Gazost, Gensac, Ger, Gerde, Germs-sur-l'Oussouet, Geu, Gez, Gez-ez-Angles, Gouaux, Grailhen, Grézian, Grust, Guchan, Guchen, Hagedet, Hauban, Hèches, Hères, Hibarette, Hiis, Horgues, Ibos, Ilhet, Jarret, Jézeau, Juillan, Julos, Juncalas, Labassère, Labatut-Rivière, Lacassagne, Lafitole, Lagarde, Lahitte-Toupière, Laloubère, Lamarque-Pontacq, Laméac, Lançon, Lanne, Larreule, Lascazères, Lau-Balagnas, Layrisse, Lescurry, Lézignan, Liac, Lies, Loubajac, Loucrup, Louey, Lourdes, Lugagnan, Luquet, Luz-Saint-Sauveur, Madiran, Mansan, Marsac, Marsas, Maubourguet, Mérilheu, Mingot, Momères, Monfaucon, Montgaillard, Montignac, Moumoulous, Neuilh, Nouilhan, Odos, Omex, Ordizan, Orignac, Orincles, Orleix, Oroix, Ossen, Ossun, Ossun-ez-Angles, Ourdis-Cotdoussan, Ourdon, Oursbelille, Ousté, Ouzous, Pailhac, Paréac, Peyrouse, Peyrun, Pierrefitte-Nestalas, Pintac, Poueyferré, Pouzac, Préchac, Pujo, Rabastens-de-Bigorre, Sailhan, Saint-Créac, Saint-Lanne, Saint-Lary-Soulan, Saint-Lézer, Saint-Martin, Saint-Pastous, Saint-Pé-de-Bigorre, Saint-Savin, Saint-Sever-de-Rustan, Saligos, Salles, Salles-Adour, Sanous, Sarniguet, Sarrancolin, Sarriac-Bigorre, Sarrouilles, Sassis, Sauveterre, Sazos, Ségalas, Ségus, Séméac, Sénac, Sère-en-Lavedan, Sère-Lanso, Séron, Sers, Siarrouy, Sireix, Sombrun, Soublecause, Soues, Soulom, Talazac, Tarasteix, Tarbes, Tostat, Tramezaïgues, Trébons, Trouley-Labarthe, Ugnouas, Uz, Uzer, Vic-en-Bigorre, Vidouze, Viella, Vielle-Adour, Vielle-Aure, Vier-Bordes, Viey, Viger, Vignec, Villefranque, Villelongue, Villenave-près-Béarn, Villenave-près-Marsac, Viscos, Visker.

6. **Nasc leis an limistéar geografach**

Tá an nasc cúisíoch leis an tionscnamh geografach bunaithe ar an méid seo a leanas

☑ clú

☑ cáilíocht áirithe

☐ saintréithe eile

Achoimre ar an nasc

Tá an nasc le limistéar geografach TGFC 'Jambon de Bayonne' bunaithe ar a cháilíocht agus a cháil shonrach. Tagann an cháilíocht shonrach sin, is é sin an cruth cruinn, dath aonfhoirmeach a shlisní, an uigeacht bhog shúmhar agus an tsaill bhán theann, ó rogha an amhábhair, ón salann a úsáidtear agus ó shaineolas na leasaitheoirí feola agus na n-oibreoirí laistigh den earnáil.

Tá aeráid mheasartha aigéanach Pays de l'Adour, agus an imir bheag teasa tríthi, mar thoradh go príomha ar an teaglaim de dhá ghné, is é sin a ghaireacht don Aigéan Atlantach agus do na Piréiní. Mar thoradh air sin, bíonn teochtaí séimhe agus leibhéil arda taise sa limistéar seo i mbunchnoic na bPiréiní i rith na bliana. Mar sin féin, is féidir leis an aeráid a bheith an-éagsúil agus is minic a tugadh faoi deara gur féidir le leibhéal na bogthaise coibhneasta titim ó 90 % go 20 % laistigh de chúpla uair an chloig. Baineann an feiniméan sin go háirithe le himchuach Adour agus is gnáthfheiniméan é de chuid imchuach Adour. Chun é a mhíniú, tagraíonn geografaithe d'iarmhairt Foehn. Is é sin nuair a bhogann gaoth the thirim síos feadh taobh sléibhtiúil, ón deisceart go dtí an tuaisceart. Nuair a tharlaíonn sé sin in Adour, titeann leibhéal na bogthaise coibhneasta go tobann, agus ardaíonn an teocht de ghnáth.

Ceann de cháilíochtaí sonracha abhantrach Adour is ea cineál a fho-ithreach, go háirithe cloch shalainn a bheith ann. Cruthaíodh na fosuithe salainn 200 milliún bliain ó shin ag tús na ré Méiseasóiche. Ag an am sin, bhí turnamh talún ar siúl sa réigiún ar a dtugtar imchuach na hAcatáine inniu agus bhí sé faoi uisce na farraige. Sil-leagadh an salann go príomha sa leath theas d'abhantrach na hAcatáine, go sonrach i limistéar imchuach Adour. I limistéir ina bhfuil an salann gar don dromchla, tá sé réasúnta éasca ábhar a eastóscadh as na fosuithe salainn. Is amhlaidh atá in Dax, Salies-de-Béarn agus Bayonne-Mouguerre.

Tá a aeráid uathúil féin ag Pays de l'Adour, chomh maith le líonra hidreagrafach an-dlúth, a n-idirdhealaíonn a shaintréithe é ó limistéir máguaird.

Tá muca mar chuid de thraidisiún stairiúil na feirmeoireachta in iardheisceart na Fraince. Na daoine a ramhraíodh sa réigiún seo, bhí siad níos troime i gcónaí agus beathaíodh iad le gránaigh áitiúla, lena n-áirítear arbhar Indiach ón am a tugadh chun na hEorpa é.

Tógtar na muca is féidir a úsáid chun TGFC 'Jambon de Bayonne' a tháirgeadh i limistéar ina n-úsáidtear cleachtais a bhí ann roimh ré na meánaoise. Aithnítear an limistéar sin mar limistéar inarb amhlaidh an méid seo a leanas:

— tógtar muca atá oiriúnaithe do tháirgeadh liamháis thirimleasaithe (muca níos troime, níos saillte);

— úsáidtear córas táirgthe ina gcomhcheanglaítear muca agus gránaigh mar gheall ar infhaighteacht áitiúil gránach, go háirithe arbhar Indiach.

Forbraíodh an próiseas sin ar bhealach uathúil toisc go bhfuil sé éagsúil go hiomlán leis an bpríomhshamhail tógála muc a fhaightear in iarthar na Fraince.

Tá an méid seo a leanas ag an limistéar a sholáthraíonn na muca:

— tíreolaíocht agus aeráid chomhtháite, arb é is príomhthréith di leibhéil sholas na gréine agus teochtaí samhraidh atá fabhrach do shaothrú gránach (go háirithe arbhar Indiach gráin);

— geilleagar agus daonra comhtháite, mar gheall ar an idirghaol idir limistéir ina mbeirtear agus ina ramhraítear muca, chomh maith le bealaí trádála stairiúla a d'éascaigh soláthar liamháis ó limistéir ina ramhraítear muca chuig limistéir ina dtriomaítear an liamhás.

Is táscaire saineolais freisin é úsáid thraidisiúnta salainn carraige ó abhantrach Adour chun TGFC 'Jambon de Bayonne' a tháirgeadh. Tá an salann carraige sin, atá á eastóscadh ón gcianaois ó na sil-leagain éagsúla in imchuach Adour, á úsáid ag leasaitheoirí feola sa réigiún leis na céadta bliain mar gheall ar a íonacht agus a uigeacht neamhscríobach, rud a idirdhealaíonn é ó shalann sáile. Fágann sé gur féidir liamhás a leasú ar an mbealach is fearr gan blas an táirge a athrú.

Úsáidtear an salann ar an mbealach traidisiúnta. Déantar an liamhás a chuimilt le salann tirim. Ansin, chun an sú a bhaint de réir a chéile, déantar suathaireacht air go tráthrialta de réir saineolas sonrach agus teicníc ar leith.

Tar éis don salann ó abhantrach Adour a bheith úsáidte agus an liamhás a bheith suite ansin agus cóireáil teasa a bheith déanta air b'fhéidir, téann sé isteach sa chéim leasaithe ansin, sula ndéantar é a aibiú, i gcás inarb iomchuí. Is é 7 mí an t-am táirgthe íosta le haghaidh 'Jambon de Bayonne', ó shailleadh go dtí deireadh na céime leasaithe agus, i gcás inarb iomchuí, aibiú. Ligeann an fad íosta sin don liamhás dea-bholaithe sonracha a fháil.

Is iad seo a leanas saintréithe TGFC 'Jambon de Bayonne':

— dath aonfhoirmeach a shlisní, ó dhath dearg éadrom go dúdhearg, beagán marmaraithe go marmaraithe;

— a huigeacht bhog agus shúmhar;

— a shaill bhán atá aonfhoirmeach, crua, nach bhfuil gréisceach agus nach bhfuil boladh bréan uirthi;

— a dhea-bholadh sainiúil tirimleasaithe;

— níl aon fhabht amhairc sa mhatán, amhail fabhtanna féitheacha, saill duilleoige, nó saill iomarcach.

Tá ceardaíocht 'Jambon de Bayonne' a leasú mar chuid de sheantraidisiún a bhaineann le muiceoil shonrach a úsáid, le salann carraige a eastóscadh – ón aois ársa – ó fhosuithe sa talamh agus le haeráid uathúil imchuach Adour.

Tá aeráid sa limistéar sin atá an-oiriúnach don phróiseas ullmhúcháin sin. Tá an aeráid i gcroílár traidisiúin táirgthe a bhí seanbhunaithe cheana féin sa 16ú haois, sa Fhrainc agus san Eoraip araon, agus atá fós faoi bhláth ó shin i leith. Tá éifeacht Foehn ar cheann dá gnéithe sainiúla, agus bíonn tionchar díreach aici ar phróiseas aosaithe an liamháis thirimleasaithe agus ar chaomhnú a bhoige trí leibhéal bogthaise coibhneasta an aeir a athrú agus an teocht a luainiú.

Léirigh staidéir a rinne Ollscoil Pau agus Pays de l'Adour, bídís stairiúil (Chantal Lopez, 1989), geografach (Jean-Claude Jaffrezo, 1989) nó geolaíoch (Raoul Deloffre, 1989, agus Marie-Hélène Grimaldi, 1989), traidisiún agus sainiúlacht réigiúnach tháirgeadh 'Jambon de Bayonne', ar gné shainiúil den oidhreacht áitiúil é.

Eascraíonn a cháil as meascán gnéithe a bhaineann go sonrach leis an limistéar geografach, saineolas agus cultúr mhuintir an réigiúin sin.

Is le hoidhreacht árthaigh a tugadh ar aghaidh ó ghlúin go glúin san fheirmeoireacht agus i dteaghlaigh thuaithe. Ba é 'Jambon de Bayonne' an táirge den chaighdeán is airde laistigh de sholáthar bia teaghlaigh agus chuir feirmeoirí a lán cúraim air chun é a tháirgeadh.

Ar dtús, bhí 'Jambon de Bayonne' á chothú d'fheirmeoirí, ach tháinig sé chun bheith ina mhodh babhtála ina dhiaidh sin in am an ghátair chun deachúnna agus léasanna a íoc. I ndeireadh na dála, leis an méadú atá ag teacht ar an líon seamlas bardasach beag i sráidbhailte, rinneadh sainárthach de tháirgeadh 'Jambon de Bayonne'. Ghlac búistéirí muiceola seilbh ar an táirgeadh.

Le breis agus 70 bliain anuas, d'fhorbair búistéirí ceardaíochta a rinne speisialtóireacht i bhfeoil a leasú modh chun 'Jambon de Bayonne' a tháirgeadh, rud a d'fhág go ndearnadh táirgeadh ar scála tionsclaíoch mar a fheictear sa lá atá inniu ann. Le teicnící nua-aimseartha, go háirithe na teicnící sin a bhaineann le fuarú, is féidir leanúint den táirgeadh ó cheann ceann na bliana. Mar thoradh air sin, tháinig forbairt ar shaineolas sinseartha agus cuireadh in oiriúint é do mhodh táirgthe nua-aimseartha.

Tá an modh táirgthe atá ann faoi láthair dílis i gcónaí don mhodh traidisiúnta a úsáideadh i gcónaí.

Tá go leor luachana ann lena bhfianaítear cáil an táirge, lena n-áirítear an méid seo a leanas:

Deir Froidour, ina Mémoire du Pays de Soule in 1673, 'go bhfuil na muca beag ach chomh sármhaith sin go dtagann an liamhás is fearr sa ríocht ó Soule, sa dara háit go dtí an liamhás ó Lahontan. Tugtar liamhás Bayonne air agus tá sé tábhachtach a thabhairt faoi deara, cé go bhfuil cáil agus cáil ar an gcathair as a liamhás, gur ar éigean a tháirgtear aon cheann de na liamhása ann. Díoltar liamhás ó Labourd and Basse Navarre in Bayonne, chomh maith le méid beag liamháis ó Soule, atá níos faide ar shiúl.'

San 18ú céad, inis an file Piron d'Easpag Bayonne 'Táim an-bhuíoch as an liamhás a tháirgtear i do dheoise'.

Ag tús an 19ú céad, thug an taistealaí ón bhFrainc Jouy dá aire in *L'Hermite en Province* (1828) gurb amhlaidh 'in Pau, go bhfuil trádáil shuntasach ann i liamhása cáiliúla ar a dtugtar liamhás Bayonne. Ullmhaítear iad in Saleis áit a dtugann an t-earrach áitiúil blas fíorálainn don liamhás'.

In *Livre d'Or du Jambon de Bayonne, 1991*, deir Louis Laborde-Balen 'de réir an tseanchais go dtéann liamhás Bayonne siar go dtí tús na ré nua-aimseartha, nuair a bhásaigh torc, a ghortaigh beirt sealgairí, gar d'fhuarán sáile. An samhradh ina dhiaidh sin, tháinig muintir an tsráidbhaile ar an torc, a caomhnaíodh go foirfe ag bun an earraigh thriomaithe. Bhain an chuid is mó díobh triail as an bhfeoil agus fuair siad amach gur thaitin an blas leo. Gach geimhreadh ó shin i leith, stóráiltear muiceoil, agus go háirithe liamhás, trí úsáid a bhaint as salann ó Salies de Béarn nó as oibreacha salainn eile in abhantrach Adour'.

Tagairt leictreonach (URL) d'fhoilsiú na sonraíochta táirge

https://info.agriculture.gouv.fr/boagri/document_administratif-20db5027-24c1-4d8c-a4d8-3239a841adb4